

TANTÁRGYI ADATLAP

Tantárgy neve: Egyetemes és hazai színház- és drámatörténet 1-2-3 (BA)	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező törzsanyag	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” elmélet 100%	
A tanóra típusa¹: elméleti előadás óraszám: heti 4 óra az adott félévben nyelve: magyar Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további módok, jellemzők²: színházi előadások látogatása, előadásfelvétel- és filmvetítés, órai interaktív eszközök (Kahoot! stb.)	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ³): szóbeli Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok⁴: beadandó (szükség esetén)	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1./3./5. félév	
Előtanulmányi feltételek: -	
Tantárgyleírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása: Ez a kurzus a három őszi szemeszterre kiterjedő tananyag középső előadássorozata. A három tanévre nyúló ciklus során a hallgatók három különböző szempont alapján tanulmányozzák az egyetemes színháztörténet különböző vonulatait: egyrészt azokkal a korokkal és térségekkel ismerkednek meg, amelyekben a színházművészet alapvetően a drámajátszásra épült, másrészt azokat az időszakokat és területeket tekintik át, amelyeken főként a látványszínház uralkodott, harmadrészt pedig azokat a színjátéktípusokat vizsgálják, amelyek számára a színészi játék volt elsődleges fontosságú. Mivel a színháztörténet ilyenfajta feldolgozásának módszere nem egymásra épülő, hanem párhuzamosan elemző tanszakaszokból áll, lehetővé teszi az alapképzésben részt vevő látványtervező növendékek három évfolyamának összevont oktatását. A szemeszterek tematikája: 1. A színész színháza 2. A látvány színháza 3. A dráma színháza Az első kurzus során az egyetemes színháztörténetet a színészi játék jelentősége szempontjából tekintjük végig. Megvizsgáljuk a színész és a színház közti viszonyt, és azt, ez miként változott a történelem során társadalmi és kulturális kontextusban. A színész munkájával kapcsolatos fontosabb munkák áttekintése révén a kurzus célja a színháztörténeti tudás átadása mellett az, hogy módszertani segítséget nyújtson a hallgatóknak a későbbiekben az előadáselemzés terén, valamint hogy felhívja a figyelmet arra, a színház miként kommunikál nézőivel – többek közt – a színész játék kiemelésével. A második kurzus során az egyetemes színháztörténetet színház és látvány viszonya szempontjából tekintjük át. Azokat a fontosabb korszakokat és műfajokat vesszük végig, amelyekben háttérbe szorult a drámai textus és a színészi játék jelentősége, és a közönség elsősorban a vizualításra, a látványbéli hatásra volt kíváncsi a színházban. A kurzus célja a színháztörténeti tudás átadása mellett az, hogy módszertani segítséget nyújtson a hallgatóknak a későbbiekben az előadáselemzés során, valamint hogy felhívja a figyelmet arra, a színház miként kommunikál nézőivel – többek közt – a színpadi látvány segítségével.	

¹ Nftv. 108. § 37. *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

A harmadik kurzus során az egyetemes színháztörténetet a drámairodalom klasszikus alkotásainak ismertetése és elemzése révén nézzük végig. Megvizsgáljuk a drámai műnem sajátosságait, drámaszöveg és színház viszonyát, és azt, ahogyan ez változott a történelem során társadalmi és kulturális kontextusban. A kurzus célja a színház- és drámatörténeti tudás átadása mellett az, hogy módszertani segítséget nyújtson a hallgatóknak a későbbiekben a drámaolvasás terén, valamint, hogy felhívja a figyelmet arra, a színház miként kommunikál nézőivel – többek közt – az írott dráma segítségével.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező színháztörténeti irodalom:

Kötelező irodalom:

1. ARISZTOTELÉSZ: **Poétika és más költészettani írások**. Ford.: Ritoók Zsigmond. Bp., 1997, PannonKlett. Matúra bölcselet. (részletek)
2. BARBA, Eugenio – SAVARESE, Nicola: **A színész titkos művészete**. Színházantropológiai szótár. Ford.: többen. Bp., 2020, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan. (részletek)
3. DIDEROT, Denis: **Színészparadoxon**. – A drámaköltészetről. Ford. Görög Livia. Bp., 1966, Magyar Helikon. (részletek)
4. KOTT, Jan: **Kortársunk, Shakespeare**. Ford.: Kerényi Grácia. Bp., 1970, Gondolat. (részletek)
NÁRAY István (szerk.): **A színésznevelés breviáriuma**. Bp., 1983, Múzsák. (részletek)
5. **Akárki**. Misztériumjátékok, mirákulumok, moralitások. Bp., 1984, Európa. (részletek)
6. JÁKFALVI Magdolna (szerk.): **Színházi antológia. XX. század**. Bp., 2000, Balassi. (részletek)
7. KOKUBU Tamocu: **A japán színház**. Ford. Kopecsni Péter. Bp., 1984, Gondolat. (részletek)
8. LEHMANN, Hans-Thies: **Posztdramatikus színház**. Ford.: Kricsfalusi Beatrix, Berecz Zsuzsa és Schein Gábor. Bp., 2009, Balassi. (részletek)
9. SIMHANDL, Peter: **Színháztörténet**. Ford.: Szántó Judit. Bp., 1998, Helikon. (részletek)
10. ARISZTOTELÉSZ: **Poétika és más költészettani írások**. Ford.: Ritoók Zsigmond. Bp., 1997, PannonKlett. Matúra bölcselet. (részletek)
11. DURÓ Győző – NÁRAY István (szerk.): **Dramaturgiai olvasókönyv**. Bp., 1993, Marczibányi Téri Művelődési Központ. (részletek)
12. FISCHER-LICHTE, Erika: **A dráma története**. Ford.: Kiss Gabriella. Pécs, 2001, Jelenkor. (részletek)
13. KOTT, Jan: **Észak Freudja. Ibsen újraolvasva**. Ford.: Ungár Júlia. In: K., J.: *A lehetetlen színház vége. Esszék*. Bp., 1997, OSzMI. 240–274. old.
14. SIMHANDL, Peter: **Színháztörténet**. Ford.: Szántó Judit. Bp., 1998, Helikon. (részletek)

Ajánlott irodalom:

1. ARTAUD, Antonin: **A könyörtelen színház**. Esszék, tanulmányok a színházról. Bp., 1985, Gondolat.
2. BARBA, Eugenio: **Papírkenő. Bevezetés a színházi antropológiába**. Bp., 2001, Kijárat.
3. BRECHT, Bertolt: **Színházi tanulmányok**. Bp., 1969, Magvető.
4. FISCHER-LICHTE, Erika: **A performativitás esztétikája**. Bp., 2009, Balassi.
5. GROTOWSKI, Jerzy: **Színház és rituálé**. Bp. – Pozsony, 1999, Kalligram. APPIA, Adolphe: **Zene és rendezés**. Bp., 2012, Balassi. (részletek)
6. BROOK, Peter: **Az üres tér**. Ford. Koós Anna. Bp., 1968, Európa. (részletek)
7. FUCHS Livia: **Száz év tánc**. Bp., 2007, L'Harmattan. (részletek)
8. EÖSZE László: **Az opera útja**. Bp., 1960, Zeneműkiadó.
9. SCHLEMMER, Oscar – MOHOLY-NAGY László – MOLNÁR Farkas: **A Bauhaus színháza**. Bp., 1978, Corvina.
10. BENTLEY, Eric: **A dráma élete**. Ford.: Földényi F. László. Pécs, 1998, Jelenkor. (részletek)
11. BULGAKOV, Mihail: **Molière úr élete**. Ford.: Karig Sára. Bp., 1974, Gondolat.
12. KOTT, Jan: **Istenevők. Vázlatok a görög tragédiáról**. Ford.: Fejér Irén. Bp., 1998, Európa. (részletek)
13. KOTT, Jan: **Kortársunk, Shakespeare**. Ford.: Kerényi Grácia. Bp., 1970, Gondolat. (részletek)
14. TÖRÖK Tamara: **Goldoni és Velence**. Bp., 2011, L'Harmattan.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., KKK 7. pont) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul.**

Célzott szakmai kompetenciák:

a) tudás

- Specializált ismeretekkel rendelkezik a drámatörténet, a színházi látványtörténet és színháztörténet terén
- Jártas a különböző előadóművészeti műfajokban
- A képzőművészet és színházművészet kölcsönhatásával tisztában van

b) képességei

- A drámairodalomhoz elemző módon viszonyul
- A dramaturgiai ismereti mentén képes önálló elemző és koncepció kialakító munkára
- Elemző módon ismeri a színpadi hatásmechanizmust

c) attitűd

- Aktívan figyelemmel kíséri a jelenkor színházi látványtervezésének új értelmezéseit
- Megszerzett tudását folyamatosan mélyíti és alkotó kreatív módon építi be tervezéseibe

d) autonómia, felelősség

- Műveltségét folyamatosan fejleszti

Tantárgy felelőse: Dr. Cseh Dávid, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) és elérhetősége(ik): Dr. Cseh Dávid, PhD

A tantárgy tanításának időpontja/helyszíne: Vetítő

Tantárgykódja: LAA-EHSZT01-03-25-C

Felelős tanszéke: Látványtervező Tanszék

Képzési idő szemeszterekben: 1 szemeszter

Tanórák száma összesen: 26 + 26 + 26

Tanulmányi követelmények: órai részvétel, az elméleti tananyag elsajátítása, szóbelin való szereplés

Oktatási módszerek: elméleti előadás

Javasolt tanulási módszerek: jegyzetek elsajátítása, olvasmányok elolvasása, előadásfelvételek megtekintése

A hallgató egyéni munkával megoldandó feladatainak száma: 1 (a kért beadandó)

Felhasználható fontosabb technikai és egyéb segédeszközök: szövegszerkesztő, nyomtatott és online források használata

Szabadon választható (az infrastrukturális adottságokat figyelembe véve) tárgyként meghirdetve a jelentkező hallgatók létszáma (a tárgyat kötelezően felvevő hallgatóval együtt): évfolyam létszám

87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet:

54. § (2)⁹⁵ A képzési és kimeneti követelmények szerint megszerezhető kompetenciák alapján meghatározott tanterv kötelező, kötelezően választható és szabadon választható tantárgyakból, tantervi egységekből, továbbá

kritériumkövetelményekből épül fel. Szabadon választható tantárgy esetében a felsőoktatási intézmény nem korlátozhatja a hallgató választását a felsőoktatási intézmények által meghirdetett tantárgyak körében.

Nft 2011. évi CCIV. törvény

49. § (2)²²⁹ A hallgató részére biztosítani kell, hogy tanulmányai során az oklevél megszerzéséhez előírt összes kredit legalább öt százalékáig, az intézmény szervezeti és működési szabályzata alapján szabadon választható tárgyakat vehessen fel – vagy e tárgyak helyett teljesíthető önkéntes tevékenységben vehessen részt –, továbbá az összes kreditet legalább húsz százalékkal meghaladó kreditértékű tantárgy közül választhasson.